ANALIZA DINAMICĂ A UNUI SISTEM MECANIC 6DOF CU LEGĂTURI VÂSCO-ELASTICE ȘI SIMETRII STRUCTURALE

THE DYNAMIC ANALYSIS OF A 6DOF MECHANICAL SYSTEM WITH VISCO-ELATIC BEARINGS AND STRUCTURAL SYMMETRIES

Aurelian Gabriel RADU¹, Nicuşor DRĂGAN², Gigel Florin CĂPĂŢÂNĂ³

¹ Universitatea "Dunărea de Jos" Galați, Facultatea de Inginerie și Agronomie din Brăila e-mail: gabiaurelian@yahoo.com

²Universitatea "Dunărea de Jos" Galați, Facultatea de Inginerie și Agronomie din Brăila, Centrul de Cercetare Mecanica Mașinilor și Echipamentelor Tehnologice - MECMET e-mail: nicusor.dragan@ugal.ro

³Universitatea "Dunărea de Jos" Galați, Facultatea de Inginerie și Agronomie din Brăila, Centrul de Cercetare Mecanica Mașinilor și Echipamentelor Tehnologice - MECMET e-mail: gcapatana@ugal.ro

Rezumat: Articolul prezintă analiza dinamică a unui sistem mecanic 6DOF cu legături vâscoelastice și simetrii structurale (de dispunere a maselor, a elementelor elastice și a aparatelor de reazem elastomerice). Simetriile conduc la obținerea unor modele fizice și matematice simplificate, cu sisteme de ecuații diferențiale decuplate ce descriu comportamentul dinamic în subsisteme de mișcări cuplate după anumite direcții. Dacă sistemul mecanic este rezemat prin intermediul a patru legături elastice (conform studiului de caz) ce conduce la o simetrie după un plan vertical-longitudinal, modelul matematic devine mai simplu iar vibrațiile sistemului se decuplează în două subsisteme cu câte 3 mișcări cuplate.

Cuvinte cheie: 6 grade de libertate dinamică, analiză dinamică, simetrii structurale, sistem cu mișcări decuplate, subsisteme dinamice cu mișcări cuplate

Abstract: The paper presents the dynamic analysis of a 6DOF mechanical system with viscoelastic bearings and structural symmetries (masses, elastomeric bearings). The physical and mathematical models are simplified due of the symmetries; the systems of differential equations are decoupled and describe the dynamic behavior in subsystems of coupled movements. The mechanical system supported by four elastic bearings (according to the case study) lead to a symmetry after a vertical-longitudinal plane; in this case, the mathematical model becomes simpler and the vibrations of the system are decoupled into two subsystems with 3 coupled movements.

Keywords: 6DOF, dynamic analysis, structural symmetries, system with decoupled movements, dynamic subsystems with coupled movements

1. INTRODUCERE. MODELUL DINAMIC AL SISTEMULUI MECANIC-ELASTIC 6 DOF. MODURILE PROPRII DE VIBRAȚIE

Sistemul ecuațiilor diferențiale de mișcare ale solidului rigid cu legături vâsco-elastice are șase ecuații cuplate elastic și vâscos. Sub formă matricială, modelul dinamic 6DOF pentru vibrațiile forțate ale acestui sistem se scrie [1] [2] [3] [4] [7] [12] [17] [18]:

$$\underline{A\ddot{q}} + \underline{B}\dot{\underline{q}} + \underline{C}\underline{q} = \underline{f}$$
(1)

Pentru analiza modală a sistemului mecanic vâsco-elastic, se consideră sistemul de ecuații diferențiale de mișcare (1) neperturbat [1] [2] [3] [4] [7] [12] [17] [18]:

$$\underline{A}\underline{\ddot{q}} + \underline{B}\underline{\dot{q}} + \underline{C}\underline{q} = \underline{0}, \qquad (2)$$

unde: A este matricea coeficienților de inerție a sistemului

<u>B</u> - matricea coeficienților de amortizare vâscoasă

<u>*C*</u> - matricea coeficienților de rigiditate/flexibilitate

 $\frac{\underline{q}}{\underline{q}}$ -vectorul coordonatelor generalizate (deplasărilor) $\frac{\underline{\dot{q}}}{\underline{\dot{q}}}$ -vectorul vitezelor generalizate $\frac{\underline{\ddot{q}}}{\underline{\ddot{q}}}$ -vectorul accelerațiilor generalizate $\frac{\underline{0}}{\underline{\underline{q}}}$ -vectorul nul

Pentru determinarea modurilor proprii de vibratie a sistemului mecanic, se consideră sistemul de ecuații diferențiale de mișcare (2), în care se neglijează coeficienții de amortizare:

$$\underline{A}\underline{\ddot{q}} + \underline{C}\underline{q} = \underline{0}, \tag{3}$$

Dacă se înmultește vectorial la stânga ec. (3) cu inversa matricii de inerție (care este nesingulară), se obține ecuația matricială diferențială canonică [5] [6] [8]

$$\underline{A}\underline{\ddot{q}} + \underline{C}\underline{q} = \underline{\underline{O}} \quad |\times\underline{A}^{-1}(stg.) \rightarrow \underbrace{\underline{A}^{-1}\underline{A}}_{=I_{6}}\underline{\ddot{q}} + \underbrace{\underline{A}^{-1}\underline{C}}_{=\underline{\underline{D}}}\underline{q} = \underline{\underline{O}}$$
(4a)

sau

$$\underline{\ddot{q}} + \underline{D}\underline{q} = \underline{\underline{O}}, \tag{4a}$$

unde:

$$I_{6} = \begin{bmatrix} 1 & \cdots & 0 \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & \cdots & 1 \end{bmatrix}$$
 este matricea unitate de ordinul 6
$$\underline{D} = \underline{A}^{-1} \times \underline{C} = \begin{bmatrix} d_{11} & \cdots & d_{16} \\ \vdots & \ddots & \vdots \\ d_{61} & \cdots & d_{66} \end{bmatrix}$$
 este matricea dinamică a sistemului 6DOF

Pentru determinarea modurilor proprii de vibratie (pulsatii/frecvente proprii si vectori proprii) se consideră ecuația matricială/vectorială algebrică de forma [9] [10] [11]

$$\underline{\underline{Dv}} = \lambda \underline{\underline{v}} , \qquad (5)$$

unde: $\lambda_i = p_i^2$ $i = \overline{1,6}$ sunt valorile proprii ale matricii dinamice \underline{D} $\underline{\underline{v}}_i$ $i = \overline{1,6}$ - vectorul propriu corespunzător valorii proprii λ_i

Analiza dinamică a unui sistem mecanic 6DOF cu legături vâsco-elatice și simetrii structurale

2. MATRICILE CARACTERISTICE ALE SISTEMULUI MECANIC 6 DOF

Considerându-se un sistem de referință triortogonal-drept cu originea în centrul de greutate al sistemului (modelat ca un solid-rigid cu legături vâsco-elastice) și axe principale (momentele de inerție centrifugale sunt nule), matricea coeficienților de inerție devine diagonală, modelul matematic decuplându-se inerțial [1] [2] [13] [14]:

$$\underline{A} = DIAG(m, m, m, J_x, J_y, J_z), \qquad (6)$$

Modelul matematic al sistemului rămâne cuplat vâscos și elastic prin intermediul matricilor coeficienților de amortizare vâscoasă \underline{B} și a matricii coeficienților de rigiditate/elasticitate \underline{C} . Ecuațiile diferențiale de mișcare ramân cuplate elastic și vâscos. Formele generale ale matricilor coeficienților de cuplaj sunt:

-matricea coeficienților de amortizare [4] [16] [17]:

$$\underline{B} = \begin{bmatrix} \sum c_{ix} & 0 & 0 & 0 & \sum c_{ix}z_i & -\sum c_{ix}y_i \\ 0 & \sum c_{iy} & 0 & -\sum c_{iy}z_i & 0 & \sum c_{iy}x_i \\ 0 & 0 & \sum c_{iz} & \sum c_{iz}y_i & -\sum c_{iz}x_i & 0 \\ 0 & -\sum c_{iy}z_i & \sum c_{iz}y_i & \sum (c_{iy}z_i^2 + c_{iz}y_i^2) & -\sum c_{iz}x_iy_i & -\sum c_{ix}y_iz_i \\ \sum c_{ix}z_i & 0 & -\sum c_{iz}x_i & -\sum c_{iz}x_iy_i & \sum (c_{iz}x_i^2 + c_{iz}z_i^2) & -\sum c_{ix}y_iz_i \\ -\sum c_{ix}y_i & \sum c_{iy}x_i & 0 & -\sum c_{ix}y_iz_i & -\sum c_{ix}y_iz_i & \sum (c_{ix}y_i^2 + c_{iy}x_i^2) \end{bmatrix}$$
(7)

-matricea coeficienților de rigiditate[4] [16] [17]::

$$\underline{C} = \begin{bmatrix} \sum k_{ix} & 0 & 0 & 0 & \sum k_{ix}z_i & -\sum k_{ix}y_i \\ 0 & \sum k_{iy} & 0 & -\sum k_{iy}z_i & 0 & \sum k_{iy}x_i \\ 0 & 0 & \sum k_{iz} & \sum k_{iz}y_i & -\sum k_{iz}x_i & 0 \\ 0 & -\sum k_{iy}z_i & \sum k_{iz}y_i & \sum \left(k_{iy}z_i^2 + k_{iz}y_i^2\right) & -\sum k_{iz}x_iy_i & -\sum k_{iy}z_ix_i \\ \sum k_{ix}z_i & 0 & -\sum k_{iz}x_i & -\sum k_{iz}x_iy_i & \sum \left(k_{iz}x_i^2 + k_{iz}z_i^2\right) & -\sum k_{ix}y_iz_i \\ -\sum k_{ix}y_i & \sum k_{iy}x_i & 0 & -\sum k_{iy}z_ix_i & -\sum k_{ix}y_iz_i & \sum \left(k_{ix}y_i^2 + k_{iy}x_i^2\right) \end{bmatrix}$$
(8)

3. SISTEM MECANIC 6 DOF CU SIMETRII STRUCTURALE

Fig. 1 Solid-rigid 6DOF cu simetrie structurală după un plan vertical-longitudinal [4] [6] [11] [16]

Se consideră modelul idealizat al sistemului mecanic elastic din figura 1 cu simetrii structurale (inerții, elasticități, amortizări, rezemare) și sistem de axe central și principal **Cxyz**. Simetriile care pot fi luate în considerare sunt [19] [22] [23]:

-axă verticală de simetrie Cz dacă toate punctele de reazem sunt identice și $b_2 = b_3$ -plan vertical-longitudinal de simetrie **y**Cz dacă perechile elementelor de reazem 1-2 și 3-4 sunt

identice dar 2-3 și 4-1 nu sunt, sau dacă $b_2 \neq b_3$, sau ambele.

Dacă sistemul are simetrie structurală după planul vertical-longitudinal yCz, mișcările se decuplează în 2 subsisteme cu mișcări cuplate astfel [20] [21] [22]:

1) subsistem cu mişcări cuplate de derapare laterală + ruliu + girație $(X, \varphi_y, \varphi_z)$

2) subsistem cu mişcări cuplate de înaintare + săltare + tangaj (Y, Z, φ_x)

4. STUDIU DE CAZ - MODURILE PROPRII ALE UNEI GRINZI DIN BETON ARMAT CU PLAN DE SIMETRIE VERTICAL-LONGITUDINAL

Fig. 2 Grindă de 40 m din beton armat (axonometrie)

În figurile 2 (axonometrie) și 3 (secțiune) este prezentată o grindă din beton armat utilizată la structura de rezistență (tablier) ale unor poduri/viaducte de pe autostrada Transilvania. Grinda este rezemată pe 4 aparate de reazem identice două câte două la fiecare dintre cele 2 capete. Caracteristicile dimensionale și structurale ale sistemului grindă-reazeme sunt următoarele (din desenele de execuție și montaj sau calculate):

1)CARACTERISTICI DIMENSIONALE:

 Analiza dinamică a unui sistem mecanic 6DOF cu legături vâsco-elatice și simetrii structurale

2)CARACTERISTICI INERȚIALE (model cu plan vertical-longitudinal de simetrie):

■*h*=1,0309712 [m] ■masa *m*=82950,400 [kg]

momente de inerție și raze de inerție (axe centrale și principale)

J_{Cx} =11104962,627 kgm ²	<i>i</i> _x =11,570425 m
$J_{Cy}=$ 49106,522 kgm ²	<i>i</i> _y =0,7694145 m
J_{Cz} =11064250,563 kgm ²	$\dot{i}_z = 11,549196 \text{ m}$

3)CARACTERISTICI REAZEME VÂSCO-ELASTICE:

Reazem i=1,,4		1=2	3=4	
	k _{ix}	0,26×10 ⁶ N/m	0,51×10 ⁶ N/m	
<i>k</i> i	k _{iy}	0,26×10 ⁶ N/m	0,51×10 ⁶ N/m	
	<i>k</i> _{iz}	312×10 ⁶ N/m	496×10 ⁶ N/m	
	C_{ix}	16×10 ³ Ns/m	72×10 ³ Ns/m	
Ci	Ciy	16×10 ³ Ns/m	72×10 ³ Ns/m	
	Ciz	20×10^{6} Ns/m	30×10 ⁶ Ns/m	

Fig. 3 Grindă de 40 m din beton armat (secțiune)

În figura 4 este prezentat sistemul de axe de coordonate central și principal **Cxyz** și planul vertical-longitudinal de simetrie al grinzii din beton armat.

Matricile caracteristice ale sistemului 6DOF (calculate cu caracteristicile dimensionale, inerțiale ale grinzii și cele elastice ale aparatelor de reazem) sunt următoarele:

Fig. 4 Grindă de 40 m din beton armat cu plan vertical-longitudinal de simetrie

-matric	cea de inerț	ie:					
	X	Y	Ζ	φ_{x}	φ_{V}	φ_{z}	
	82950	0	0	0	0	0	X
	0	82950	0	0	0	0	Y
	0	0	82950	0	0	0	Z
$\underline{A}^{=}$	0	0	0	11104962	0	0	Øχ
	0	0	0	0	49106	0	φ_v
	0	0	0	0	0	11064250	φz
	0	0	0	0	0	11064250	φ_z

-matricea de rigiditate:

	X	Y	Ζ	φ_x	φ_{v}	φ_z	
	1540000	0	0	0	-1587695	-9775000	X
	0	1540000	0	1587695	0	0	Y
~	0	0	1616000000	7194400000	0	0	Z
<u>C</u> =	0	1587695	7194400000	6176400000	0	0	φ_x
	-		0	0	63085268	10077743	φ_y
	-	0	0	0	10077743	588650408	φ_z

Analiza dinamică a unui sistem mecanic 6DOF cu legături vâsco-elatice și simetrii structurale

-matrie	cea dinamică I	$\underline{D} = \underline{A}^{-1} \times \underline{C}$:				
	X	Y	Ζ	φ_x	φ_y	φ_{z}	
	18,5653	0	0	0	-19,1403	-117,842	X
	0	18,5653	0	19,1403	0	0	Y
	0	0	19481,52	86731,3	0	0	
<u>D</u> =	0	0 <u>,142972</u>	647,854	55618,5	0	0	φ_x
	-32,3317	0	0	0	1284,66	205,222	φ_y
	-0,883476	0	0	0	0,910838	53,2029	φ_z

Pulsațiile/frecvențele proprii caracteristice celor 6 moduri proprii de vibrație se determină din ecuația caracteristică (a pulsațiilor proprii):

$$\frac{\underline{D} \times \underline{v_i}}{\underline{\underline{D}}} = \lambda_i \underline{v_i} \quad i = \overline{1,6}$$
$$det(\underline{\underline{D}} - \lambda I_6) = 0 \Rightarrow \lambda_i$$
$$p_i = \sqrt{\lambda_i} \qquad f_i = \frac{p_i}{2\pi}$$

În tabelul 1 sunt date, în ordine crescătoare, valorile/pulsațiile/frecvențele proprii determinate prin rezolvarea numerică a ecuației polinomiale a pulsațiilor proprii.

Tabel 1				
MPV	λ [s ⁻²]	$p=SQRT(\lambda)$ [rad/s]	<i>f=p/(2π)</i> [Hz]	
1	15,452588	3,93	0,626	
2	18,565259	4,31	0,686	
3	55,670912	7,46	1,188	
4	1285,306441	35,85	5,706	
5	17988,322508	134,12	21,346	
6	57111,666265	238,98	38,035	

Corespunzător celor 6 MPV, matricea modală (a vectorilor proprii normalizați după mișcările de translație din planul orizontal xCy) este:

Pentru cele 2 subsisteme cu mișcări cuplate, matricile modale (cu vectorii proprii normalizați) sunt:

1) subsistem cu mişcări cuplate de derapare laterală + ruliu + girație $(X, \varphi_y, \varphi_z)$

	0,022878	-0,328048	-0,049417
$\underline{\Phi}_1^* =$	0,021775	0,810861	-65,877624
	1	1	1
<u>v</u>	\underline{v}_{l}	<u>V</u> 3	<u>\V</u> 4
f [Hz]	0,626	1,188	5,706

2) subsistem cu mişcări cuplate de înaintare + săltare + tangaj (Y, Z, φ_x)

f[Hz]	0,686	21,346	38,035
<u>V</u>	<u>V</u> 2	<u>V</u> 5	<u>V</u> 6
	1	1	1
<u>Φ</u> 2*=	0,000012	-54539,205	6880,1104
	-0,000003	938,96714	2985,0746

5. CONCLUZII

▶ modelarea unui solid rigid cu legături elastice sau vâsco-elastice cu diverse tipuri de simetrii conduce la obținerea unor sisteme de ecuații diferențiale de mișcare decuplate în subsisteme cu mai puțini coeficienți de cuplaj și, deci mai ușor de studiat analitic; în acest fel, pot fi puse în evidență influențele factorilor dimensionali, inerțiali, elastici (eventual și a celor de amortizare) asupra formelor modurilor proprii de vibrație [19] [20] [21] [22] [23];

► dacă se poate modela solidul rigid cu simetrii astfel încât mișcările acestuia să se raporteze la un sistem de axe central și principal, atunci mișcările acestuia după cele șase "direcții" (X, Y, X, φ_x , φ_y , φ_z) sunt cuplate numai prin intermediul coeficienților nediagonali ai matricii de rigiditate (eventual și prin intermediul amortizărilor dacă sunt semnificative) [22];

 \bullet pentru studiul de caz considerat, se poate constata "gruparea" a trei dintre frecvențele proprii în zona 0,6÷1,2 Hz, o frecvență de circa 5,7 Hz, celelalte 2 frecvențe fiind mult mai mari decât primele patru și grupate în intervalul 21-38 Hz; aceasta se poate explica prin diferența mare dintre elasticitatea elementelor de rezemare pe verticală (efort de compresiune) față de elasticitățile în plan orizontal (solicitări de forfecare) 1:973, 1:1200;

•valorile sau foarte mari sau foarte mici ale coeficienților vectorilor proprii conduce la concluzia că, în interiorul subsistemelor cu mișcări cuplate, cuplajele sunt "slabe"; în mod real, se poate considera că și mișcările acestor subsisteme sunt cvasi-decuplate.

BIBLIOGRAFIE

[1] P. Bratu, Vibrațiile sistemelor elastice, Ed. Tehnică, București, 2000

[2] **P. Bratu**, *Analiza structurilor elastice. Comportarea la acțiuni statice și dinamice*, Ed. Impuls, Bucuresti, 2011

[3] P. Bratu, N. Drăgan, Vibrații mecanice. Aplicații, Ed. Impuls, București, 1998

[4] N. Drăgan, Contribuții la analiza și optimizarea transportului prin vibrații - teza de doctorat,

Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați, 2002

[5] P. Bratu, Sisteme elastice de rezemare pentru mașini și utilaje, Ed. Tehnică, București, 1990

[6] N. Dragan, Studies on the Mechanical Elastic Systems Dynamics of the Rigid Body with Structural Symmetries. Modal Analysis. Transmitted Forces and Moments, Proceedings of the 10th WSEAS International Conference on AUTOMATION & INFORMATION "ICAI'09", ISBN 978-960-474-064-2, ISSN 1790-5117, Prague, March 23-25 2009

[7] **N. Dragan**, *Modal calculus of the reinforced concrete bridges modeled as a rigid solid beared on viscous elastic neoprene supports*, The Annals of "Dunarea de Jos" University of Galati, Fascicle XIV Mechanical Engineering Volume 2 Issue XVI, 2010

[8] N. Dragan, Dinamica transportoarelor vibratoare inerțiale, Ed. Impuls, București, 2003

[9] L. Sakalauskas, N. Dragan, O. Vasile, Studies concerning the optimization of the modal analysis of the Bechtel's viaducts – calculus of natural frequencies and eigenvalues, Romanian Journal of Acoustics and Vibration, Volume VIII, Issue 1, 2011

[10] **N. Dragan, I. Dzemyda**, *The innovative concept of dynamic analysis for the movements of the viaduct modeled as solid body with elastic bearings*, Romanian Journal of Acoustics and Vibration, Volume VIII, Issue 1, 2011

[11] N. Drăgan, Analiza dinamică a solidului rigid cu simetrii structurale rezemat elastic. Studiu de caz
vibrațiile decuplate ale elementelor din beton armat, Sinteze de mecanică teoretică și aplicată,
Volumul 1 (2010) nr. 2, 2010

[12] **N. Drăgan**, *Analiza dinamică a podurilor din grinzi de beton armat - determinarea modurilor proprii de vibrație*, Sinteze de mecanică teoretică și aplicată, Volumul 9 (2018) nr. 4, 2018

[13] **P. Bratu**, **N. Drăgan**, L'analyse dynamique de l'interaction machine-structure sur la base du modèle equivalent de rigide aux liaisons visco-elastiques, Analele Universității "Dunărea de Jos" din Galați, Fascicula XIV, 1997

[14] **P. Bratu**, **N. Drăgan**, L'analyse des mouvements désaccouplés appliquée au modèle de solide rigide aux liaisons élastiques, Analele Universității "Dunărea de Jos" din Galați, Fascicula XIV, 1997

[15] N. Drăgan, Theoretical studies regarding the dynamics of the rigid body with elastic bearings and structural symmetries, excited by harmonical forces and couples, Annals of the Oradea University, Fascicle of Management and Technological Engineering vol. VII (XVII), Section Mechanics, 2008

[16] **N. Drăgan**, *Theoretical researches about dynamic forces transmitted to the structure through viscous-elastic bearings by the rigid body with symmetries*, Annals of the Oradea University, Fascicle of Management and Technological Engineering vol. VII (XVII), Section Mechanics, 2008

[17] **N. Drăgan**, Some considerations about the dynamics of the reinforced concrete bridges modeled as a rigid solid with viscous-elastic bearings, Annals of the Oradea University, Fascicle of Management and Technological Engineering vol. IX (XIX), nr. 3, 2010

[18] **N. Drăgan**, *Considerations on the dynamics of the vertical tower chillers with internal axial flow fan*, Annals of the Oradea University, Fascicle of Management and Technological Engineering vol. XI (XXI), nr. 2, 2012

[19] **N. Drăgan**, *Modal analysis of the solid rigid with structural symmetries and multiple elastic bearings*, Poster presentation on section "Computational Methods and Mathematical Modeling in Vibration Problems", International Conference on Vibration Problems ICoVP-2011, 5-8 September 2011, Prague, Czech Republic

[20] **N. Dragan**, Aspects regarding the dynamics of the vibrating conveyors modeled as 3DOF elastic systems, The Annals of "Dunarea de Jos" University of Galati, Fascicle XIV Mechanical Engineering Volume 2 Issue XVIII, 2012

[21] **N. Dragan**, *The dynamic analysis of the inertial vibrating screens modeled as 3DOF elastic systems*, The Annals of "Dunarea de Jos" University of Galati, Fascicle XIV Mechanical Engineering Volume 2 Issue XVIII, 2012

[22] N. Drăgan, C.N. Bordea, *The Dynamics Analysis of the Forced Steady-state for the Vertical Towers Chillers with Internal Axial Flow Fan*, The Annals of "Dunarea de Jos" University of Galati, Fascicle XIV Mechanical Engineering, 2003

[23] N. Drăgan, C.N. Bordea, A. Leopa, D. Anghelache, *The dynamic of the forced steady-state vibrations for the vertical towers chillers with axial flow fan*, Proceedings of "trans & MOTAUTO'05+" Conference Veliko Tarnovo 23-25 November 2005, vol. 3 "Mechanics, dynamics, strenght and reliability. Theory of machines and mechanisms", ISBN 954-9322-11-4, Sofia 2005